

Synowie Bacha

Kristian Bezuidenhout – pianoforte

Wrocławska Orkiestra Barokowa

Jarosław Thiel – kierownictwo artystyczne Wrocławskiej Orkiestry Barokowej

Zbigniew Pilch (koncertmistrz), **Mikołaj Zgółka**,

Daniel Deuter, **Paweł Stawarski** – I skrzypce

Violetta Szopa-Tomczyk, **Anna Nowak-Pokrzywińska**,

Juliusz Żurawski, **Dominika Matecka** – II skrzypce

Dominik Dębski, **Piotr Chrupek**, **Michał Mazur** – altówki

Jarosław Thiel, **Bartosz Kokosza**, **Jakub Kościukiewicz** – wiolonczele

Janusz Musiał – kontrabas

Peter Tabori, **Daniel Ramírez Escudero** – oboje

Daniele Bolzonella, **Kostas Siskos** – rogi

Kamila Marcinkowska-Prasad – fagot

Program

Carl Philipp Emanuel Bach (1714–1788)

Symfonia G-dur Wq 180 [12']

I. *Allegro di molto*

II. *Largo*

III. *Allegro assai*

Koncert fortepianowy d-moll Wq 17 [21']

I. *Allegro*

II. *Un poco adagio*

III. *Allegro*

Johann Christian Bach (1735–1782)

Sinfonia g-moll op. 6 nr 6 [13']

I. *Allegro*

II. *Andante piú tosto adagio*

III. *Allegro molto*

Carl Philipp Emanuel Bach (1714–1788)

Koncert fortepianowy C-dur Wq 20 [23']

I. *Allegretto*

II. *Adagio ma non troppo*

III. *Allegro assai*

Johann Sebastian Bach zapisał się na kartach historii jako wielki kompozytor epoki baroku, powszechnie uchodzący za niedoścignionego mistrza muzycznej polifonii. Jego twórczość, znacząca jakościową przemianę na gruncie muzyki, stała się zarazem wzorem oraz inspiracją dla kolejnych generacji kompozytorów młodego pokolenia. Swoją wiedzę oraz zamiłowanie do kunsztownych brzmień przekazał także synom: Carlowi Philippowi Emanuelowi oraz Johannowi Christianowi, którzy wkrótce stali się twórcami o wysoce zindywidualizowanym języku kompozytorskim. Ich dokonania miały istotne znaczenie w kontekście stopniowego kształtowania się i krystalizacji dojrzałego stylu klasycznego.

Urodzony w 1714 roku wybitny potomek lipskiego kantora – Carl Philipp Emanuel Bach – przyszedł na świat jako syn Johanna Sebastiana Bacha oraz Marii Barbary Bach. Za jego wykształcenie muzyczne odpowiedzialny był wyłącznie ojciec, który zgłębiał wraz z nim tajniki sztuki muzycznej. Spuściznę artystyczną młodszego z Bachów określa się jako swoisty łącznik pomiędzy barokiem oraz klasycyzmem. W dziełach artysty, przeznaczonych tak na obsadę instrumentalną, jak i wokalną, wyraźnie widać przemiany stylistyczne zachodzące między wspomnianymi epokami. Twórczość Carla Philippa Emanuela podzielić można na dwa okresy – pierwszy z nich nazywany jest berlińskim, drugi – hamburskim. Stąd też wzięty się określenia, które niegdyś przyłgnęły do kompozytora, który często nazywany jest „Bachem berlińskim” oraz „Bachem hamburskim”, dla ułatwienia orientacji w licznych muzycznym rodzie Bachów. Na przestrzeni lat w jego dziełach zachodziły procesy istotne dla osiemnastowiecznej literatury muzycznej, w tym także przeznaczonej na instrumenty klawiszowe. Carl Philipp Emanuel uznawany był bowiem za ich prawdziwego wirtuoza, toteż w kompozycjach skoncentrowanych wokół wspomnianego instrumentarium najwyraźniej objawiały się przewodzące mu tendencje oraz idee twórcze. Zarówno *Koncert fortepianowy d-moll*, jak i *Koncert fortepianowy C-dur* cechuje mowa uczuć i pełen emocjonalnego sentymentalizmu *Empfindsamer Stil*, zwany także stylem wzmózonej uczuciowości, wyrażany rozmaitymi środkami muzycznymi. Dzieła powstały w niewielkim odstępie czasu – w 1745 i 1746 roku – gdy Carl Philipp Emanuel pełnił funkcję muzyka dworskiego oraz nadwornego kompozytora króla Prus – Fryderyka II. Protekcja monarchy zapewniła mu pewny byt i pozwoliła na tworzenie coraz to nowych dzieł, ale i muzykowanie wraz z pokaźnych rozmiarów dworską kapelą. Obydwa koncerty cechuje budowa złożona z trzech zróżnicowanych ogniw ze znaczącą rolą formy sonatowej. W ich partyturach uwydatniają się także zagadnienia pracy tematycznej, której znaczenie sukcesywnie wzrastało w owym czasie. Figuracje stosowane przez Bacha berlińskiego w fakturze dzieł są niezwykle lekkie, koronkowe, a zarazem płynne. Nadają one kształt strukturze dzieł, co zbliża je do stylu rokoka. Arcydziełem doskonale ukazującym styl kompozytora jest również efektowna *Symfonia G-dur* powstała ponad dziesięć

lat później – w 1758 roku. Otwierające całość *Allegro di molto* tętni żywiołową energią, połączoną z pełną szyku wytworną melodyką. Następująca po nim część *Largo* jest wyjątkowo intymna w wyrazie z przepełnionymi refleksją lirycznymi frazami. Dzieło wieńczy zaś równie radosne, co uroczyste *Allegro assai*. Kompozycję postrzega się już w zasadzie jako przykład muzycznego klasycyzmu, w którego nurcie tworzyli później Wolfgang Amadeus Mozart czy Ludwig van Beethoven.

Silny wpływ na aspiracje artystyczne Mozarta wywarła także twórczość Johanna Christiana Bacha – syna Johanna oraz Anny Magdaleny Bach. Zwany „Bachem londyńskim” twórca uczynił swój język kompozytorski na tyle bogatym, że szybko zyskał on miano jednego z najbardziej wszechstronnych kompozytorów swoich czasów. Niezwykle efektowna *Sinfonia g-moll* op. 6 nr 6, którą wykonają tego wieczoru muzycy, powstała prawdopodobnie po przeprowadzce artysty z Włoch do Londynu w 1762 roku. W Wielkiej Brytanii twórca spędził większą część swego życia. Wspomniane dzieło nosi widoczne znamiona stylu *Sturm und Drang* (burzy i naporu), przejawiającego się także w twórczości wspomnianego Carla Philippa Emanuela Bacha czy Josepha Haydna. Muzyka ta miała, jak pisze Danuta Gwizdalanka, „wzburzać uczucia słuchaczy, a wyróżnia się obecnością nieoczekiwanych pauz, gwałtownych modulacji oraz nagłych zmian dynamicznych”. Kompozycja w istocie zawiera w sobie ładunek emocjonalny pełen radykalnie kontrastujących zwrotów, równocześnie emanujących muzycznym pięknem.

Partie solowe wykona tego wieczoru znamienity instrumentalista Kristian Bezuidenhout. Artysta zagra podczas koncertu na zbudowanej przez Paula McNulty'ego kopii instrumentu Walter & Sohn z około 1805 roku. Anton Walter (1752–1826) uważany był za najśłynniejszego twórcę pianoforte swoich czasów. Ceniony był za jakość wykonywanych instrumentów m.in. przez Wolfganga Amadeusa Mozarta, który kupił instrument Waltera w 1782 roku, oraz Josepha Haydna – był on właścicielem siostrzanego modelu pianoforte Mozarta. Kupnem pianoforte Waltera zainteresowany był także ostatni z klasyków wiedeńskich – Ludwig van Beethoven – jeszcze niemal dwadzieścia lat później. O przywiązaniu do instrumentu Waltera, który nabył Mozart, następującymi słowami wypowiedział się jego syn Carl Thomas: „Najbardziej godne uwagi jest pianoforte w kształcie skrzydła, w którym mój ojciec miał szczególnie upodobanie do tego stopnia, że nie tylko chciał mieć je cały czas w swoim gabinecie, ale używał wyłącznie tego, a nie innego instrumentu na wszystkich swoich koncertach”.

Marcelina Werner-Śliwowska

Kristian Bezuidenhout, fot. Marco Borggreve

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Wrocław miasto spotkań

